

Voorwoord

Binnenkort zie je de voorstelling AUTSJ van Het Filiaal theatermakers. In deze online docentenhandleiding geven wij je praktische tools om meer te halen uit het bezoeken van onze voorstelling. Hier vind je alle lesopdrachten, instructies en/of video's om zelf in de klas mee aan de slag te gaan.

NB. Om aan te sluiten bij het werken met pictogrammen in het speciaal (basis) onderwijs hebben we deze verwerkt in ons online lesmateriaal. Hieronder vind je de pictogrammen en de betekenis van hoe wij deze hebben ingezet.

We raden je aan om voor je aan de slag gaat de praktische tips te lezen. Hieronder vind je de docentenhandleiding die je kunt downloaden en uitprinten voor jezelf. Daar staat per slide beschreven wat je met de kinderen kunt doen. Alle opdrachten kun je direct via het digibord in de klas bekijken.

De belangrijkste redenen voor het aanbieden van dit lespakket zijn:

- Nieuwsgierigheid wekken voor wat er komen gaat
- Het kijk –en luisterplezier vergroten
- De theaterbeleving verdiepen
- Inbedding door activiteiten aan te laten sluiten bij verschillende leergebieden

We zijn erg benieuwd naar hoe je het werken met deze gloednieuwe tool hebt ervaren. We vinden het heel fijn om je feedback te horen, deze kun je sturen naar educatie@hetfiliaal.nl

We wensen je veel plezier met de voorbereiding!

Het Filiaal theatermakers

1. Waar gaan we naartoe?

Doel

De leerlingen voorbereiden op het voorstellingsbezoek en de nieuwsgierigheid prikkelen.

Kerdoel 54 Kunstzinnige oriëntatie

De leerlingen leren taal, spel en beweging te gebruiken om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om er mee te communiceren.

Tijd: 10 minuten

Bekijk de foto

Wat zie je hier? Waar kijken deze kinderen naar?

Vertel kort wat een theatervoorstelling is. Een vervolgvraag hierop is:

Wie is er wel eens naar een voorstelling geweest?

Bekijk de poster

Laat de poster zien van de voorstelling.

- Wat valt je op?
- De mensen die je op de poster ziet gaan straks spelen, zij zijn acteurs en dansers. Soms spelen ze volwassenen en soms een kind. Wat gebeurt er op de poster volgens jou?

Vertel dat de voorstelling ook voor jou een verrassing is, maar dat je al een beetje gehoord hebt waar het over gaat:

AUTSJ gaat over een kind dat niet houdt van verrassingen zoals vreemde mensen en nieuwe dingen, die het liefst wil dat de dingen gaan zoals ze altijd gaan. Maar als de dingen altijd hetzelfde zijn, dan hoef je nooit dapper te zijn en leer je ook niets nieuws. Wordt het dan niet een beetje saai?

In de voorstelling wordt niet veel gepraat, maar er gebeurt zo veel met geluid en beweging dat je naar een soort stripverhaal kijkt.

Geluiden

Zie je de golven in het beeld? Dit zijn geluidsgolven die je in het echt nooit ziet maar wel hoort.
Heb je wel eens geluisterd als je naar school kwam welke geluiden je allemaal hoort?

Luister morgen als je naar school komt eens extra goed. Als het veilig is, doordat je bijvoorbeeld een hand van iemand vast kan houden, dan kun je je ogen dicht doen en eens echt goed luisteren wat je allemaal hoort. Welke fijne geluiden hoor je? En welke geluiden vind jij minder fijn?

Heb de volgende dag een kringgesprek met de kinderen over welke fijne en minder fijne geluiden de kinderen horen onderweg naar school.

1.1 Spannend? Of niet spannend?

Doelen:

Sluit aan bij het domein burgerschap. Doelstelling: Toon zorg voor de waardigheid en begrip van anderen

Benodigheden:

- Twee gekleurde papieren per leerling (groen en rood)
- Tape (eventueel)

Tijd: 17 minuten

Wat vinden wij spannend?

In de voorstelling vindt iemand dingen erg spannend om te doen, dingen die jij zelf misschien wel helemaal niet spannend vindt. Dit is voor iedereen anders.

Kunnen we samen dingen bedenken die spannend kunnen zijn? Geef zelf eerst een eigen voorbeeld (bijvoorbeeld springen van een hoge duikplank, met de lift naar boven gaan, in de zee zwemmen etc.)

Kunnen jullie dingen bedenken die mensen spannend kunnen vinden?

Schrijf de antwoorden voor jezelf op.

Oefening

Geef elk kind twee stukjes papier: groen en rood.

Zo meteen ga je verschillende dingen opnoemen. De kinderen geven aan hoe spannend ze iets vinden door of het groene papier of het rode papier in de lucht te houden.

Groen is: Dit vind ik niet spannend.

Rood is: Dit vind ik wel spannend.

Vertel de kinderen om je eigen keuze te maken en niet te doen wat een klasgenoot doet. Voor iedereen mag het anders zijn. Vertel dat het super goed is als we allemaal durven te zeggen wat we spannend vinden, want dat is voor iedereen anders. En als je nooit bang durft te zijn dan kun je ook nooit dapper zijn.

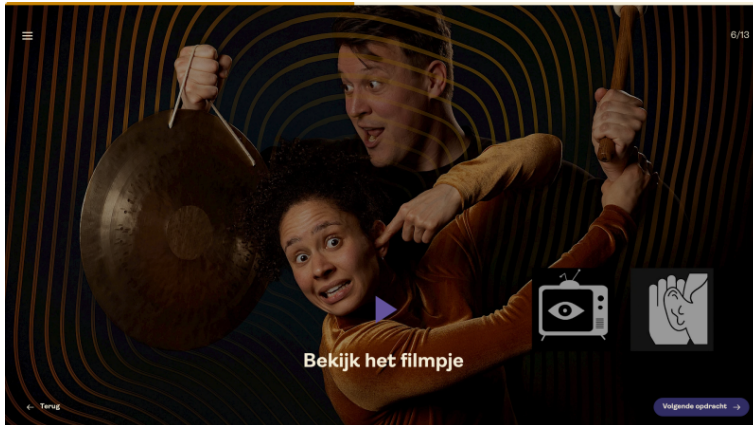
Gebruik de antwoorden van de kinderen bij het onderdeel 'wat vinden wij spannend' en/of deze voorbeelden uit de voorstelling:

- Een voorstelling bezoeken.
- Een pak melk kopen uit de supermarkt.
- Lopen over straat.

NB. Als je een klas hebt die bewegelijker is kun je de opdracht ook actiever maken. Maak dan ruimte in de klas of maak gebruik van de speelzaal. Verdeel de ruimte in twee vlakken, dit kan bijvoorbeeld met tape. Leg bij elk vlak een gekleurd papier. Links groen en rechts rood. De kinderen kunnen dan een keuze maken door in het groene vak of rode vlak te gaan staan.

Ga daarna terug zitten in de klas/kring met de vragen:

- Zijn er dingen die je vroeger spannend vond en nu niet meer? (geef ook een eigen voorbeeld)
- Wat helpt jou als je iets spannend vindt?

Ontmoet de acteurs/dansers

Bekijk het filmpje van de acteur/danser, hierin stellen ze zichzelf voor en vertellen zij wat zij spannend vinden.

1.2 Het voorstellingsbezoek

Doel

Kinderen worden voorbereid op het theaterbezoek.

Benodigheden

Digibord

Tijd: 9 minuten

Naar het theater gaan

Voor jonge kinderen is naar een voorstelling gaan soms een spannende gebeurtenis. Door de verschillende onderdelen in deze handleiding zijn de kinderen goed voorbereid. Ook is het fijn als ze weten wat er gaat gebeuren en wat er van ze wordt verwacht. Hier volgen een aantal suggesties.

Wat is theater?

Vertel de kinderen dat jullie naar een theatervoorstelling gaan kijken en waar jullie dat gaan doen.

Deze theatervoorstelling wordt gespeeld door twee acteurs. Acteurs zijn tijdens het spelen van de voorstelling niet zichzelf, maar spelen iemand anders. Je kunt als leerkracht voordoen hoe je een personage kan spelen. Gebruik daarbij bijvoorbeeld een attribuut of een kledingstuk, verander je bewegingen en misschien wel je stem.

Besprek met de kinderen het verschil tussen televisie en theater.

Als je televisie kijkt zijn er geen echte mensen in je kamer, maar bij een theatervoorstelling zijn de acteurs wel echte mensen.

Ze doen heel erg hun best om het verhaal zo goed mogelijk voor jullie te spelen. Wat kun jij doen om de acteurs te helpen? Misschien spelen ze voor jullie dan wel de allerbeste voorstelling ooit!

Spelregels

Het theaterbezoek

Tips om het voorstellingsbezoek zo soepel mogelijk te laten verlopen:

Bespreken in de klas

- Vertel de kinderen alvast waar de voorstelling plaats gaat vinden.
- Het is de bedoeling om tijdens de voorstelling op je plaats te blijven zitten. Vertel dat lopen, schuifelen, eten en drinken tijdens de voorstelling voor de spelers en het publiek storend zijn.
- Vertel de kinderen dat het niet de bedoeling is om aan voorwerpen uit de voorstelling die dichtbij komen te zitten.

Vóór de voorstelling

- Laat de kinderen vooraf buiten spelen en bewegen, zodat ze alle aandacht voor de voorstelling hebben.
- Laat kinderen vooraf naar het toilet gaan. Tijdens de voorstelling naar het toilet gaan geeft namelijk veel onrust.

Aanvang voorstelling

- Een medewerker van Het Filiaal theatermakers zal de kinderen buiten deze ruimte opwachten. De medewerker vertelt de kinderen waar ze mogen zitten.
- De begeleiders gaan bij de kinderen zitten. Bied ze een veilige schoot als het een beetje te spannend wordt. Als het verdriet niet te troosten is, kan je beter de ruimte voor korte tijd verlaten en daarna weer terugkeren.
- Leg als volwassene niet te veel uit: geef de kinderen de kans zelf de voorstelling te ervaren en te beleven.
- Mobiele telefoons moeten tijdens de voorstelling worden uitgezet. Ze kunnen leiden tot technische complicaties waardoor het geluid van de voorstelling verstoord wordt.
- Het is dus niet toegestaan om video-opnames te maken tijdens de voorstelling.

Veel plezier bij de voorstelling

Dit is het einde van het eerste gedeelte van het lesmateriaal '*Voor de voorstelling*'. Veel plezier bij de voorstelling!

Na het bezoek is er nog heel veel meer te ontdekken en te doen in het tweede gedeelte '*Na de voorstelling*'. Deze kunt u vinden door naar dezelfde startlink te gaan en te klikken op '*Na de voorstelling*'.

2. Wat hebben we beleefd?

Doel

Door te reflecteren op een kunstervaring vormen kinderen blijvende, persoonlijke en betekenisvolle herinneringen. Praten over kunst zet aan tot vragen stellen, inleven en verbeelding.

Kerdoel 55 Kunstzinnige oriëntatie

De leerlingen leren op eigen werk en dat van anderen te reflecteren

Tijd: 11 minuten

Terugkijken

Geef de kinderen ruimschoots de gelegenheid om te reageren op wat ze gezien, gehoord en beleefd hebben. Bespreek met de kinderen wat ze nog weten van de voorstelling.

Nagesprek

De reflectievragen zijn in vier categorieën ingedeeld. Deze categorieën kun je gebruiken om een lijn in het nagesprek te brengen, maar dat hoeft natuurlijk niet.

1 Ik: Persoonlijke ervaring – de beleving van de kinderen

- Wat vond je mooi?
- Wat vond je spannend?
- Waar moest je om lachen?
- Wat vond je niet leuk?

2 De voorstelling – Wat heb je gezien en gehoord?

- Wat heb je gezien? (denk aan: decor/kostuum/attributen/licht)
- Wat heb je gehoord? (denk aan: geluid/muziek)

3 De makers – Onderwerp en betekenis

- Was er iets in de voorstelling dat je wel eens eerder gehoord, gezien of gevoeld hebt?
- Waren er dingen in de voorstelling die je nog nooit gehoord, gezien of gevoeld hebt?
- Ging je ergens over nadenken door de voorstelling? Waarover ging je nadenken?

4 De wereld – De voorstelling in de context van onze tijd

- Was er iets in de voorstelling waar je aan moest denken? Iets dat echt gebeurd is bijvoorbeeld bij jullie thuis of op school?

2.1 Waaier

Doelen:

Kunstzinnige Oriëntatie - Beeldende Vorming

- Kennismaken met beeldaspecten, waarmee spelenderwijs de verschillende mogelijkheden van vormen worden onderzocht.
- Maken van beeldend werk: vormgeven van eigen ideeën en experimenten in beeldende werkstukken.
- Reflecteren op beeldend werk van zichzelf en de ander.

Benodigheden

- Vel wit papier A4 en Ecoline + Vetkrijt of Gekleurd papier A4 + waskrijt
- Plakband
- Optioneel: ijsstokjes of een strook stevig papier van 1,5 cm x 21 cm

Tijd: 25 minuten

De waaier

Het kind in de voorstelling vond sommige dingen best spannend. Weten jullie nog wanneer dat was? Hoe zag je dat? Heb jij dat ook wel eens? Of ken je iemand die dat heeft?

- Wat betekende de waaier voor het kind in de voorstelling denk je?
- Wat gebeurde er als de waaier openging?

Soms kan een voorwerp helpen als je je bijvoorbeeld verdrietig voelt, om dapperder te voelen of rustiger te worden. Wat helpt jullie als je wel eens bang bent?

Maak je eigen waaier

Vertel de kinderen dat ze hun eigen waaier gaan maken door een tekening op een speciale manier op te vouwen.

Stap 1

Kies je materiaal: Vel wit papier A4 en Ecoline + Vetkrijt **of** Gekleurd papier A4 + waskrijt

*Vel wit papier A4 +
ecoline + Vetkrijt*

Gekleurd papier A4 + waskrijt

Stap 2: Maak een tekening van iets dat jij spannend vindt.

Stap 3: Maak nog een tekening van iets waar jij rustig van wordt of dat jou kan helpen als je iets moeilijk of spannend vindt.

NB. Bij ecoline maak je de tweede tekening op een nieuw vel papier om doordrukken te voorkomen, bij ander materiaal kan het op de achterkant.

Stap 4

Om een mooie harmonica te krijgen gaan we eerst voor-vouwen. Dit doe je zo: papier dubbelvouwen, herhaal dit nog drie keer totdat je een dunne reep hebt van ongeveer 1,5 cm.

Als je hem weer openvouwt zie je duidelijke vouwlijnen, dus je weet precies waar je srtraks gaat vouwen.

Als je twee tekeningen gemaakt hebt doe je dit bij beide tekeningen en plak je de tekeningen vervolgens netjes op elkaar.

Dit kan een moeilijke stap zijn voor jonge kleuters laat de oudste kleuters de jongste kleuters helpen.

Stap 5

Nu gaan we de harmonica maken: vouw precies tot het eerste vouwlijntje van jezelf af, draai je papier om en vouw weer precies naar het volgende vouwlijntje maar nu naar jezelf toe. Blijf dit doen tot de laatste vouw. Nu heb je een harmonica.

Vouw de harmonica stevig dubbel en knijp goed dicht. in het midden zit nu een opening. Plak beide helften aan elkaar vast met wat lijm zodat je een waaier krijgt.

Stap 6

Verstevig de onderkant van de waaier door er een extra strook stevig papier op te plakken zodat ie kan blijven staan. Eventueel kun je ijsstokjes aan de onderkant bevestigen met dubbelzijdig tape ter versteviging.

Nu heb je je eigen waaier gemaakt! Let op: Bewaar ze goed want ze zijn nodig in het bewegingslab.

Nawoord

Wij hopen dat jullie veel plezier hebben beleefd aan de voorstelling en dit lesmateriaal. We zijn nieuwsgierig naar jullie reacties, deze kun je versturen naar educatie@hetfiliaal.nl

Ben je benieuwd naar meer voorbeelden van hoe we creatief vermogen stimuleren? Hoe we kinderen uitdagen om vragen te stellen en een open houding aan te nemen? Bekijk dan de video.

Contact

Wil je regelmatig op de hoogte gehouden worden van onze voorstellingen, educatieprojecten en andere activiteiten? Geef je dan hieronder op voor de nieuwsbrief.

Het Filiaal theatermakers
Educatiemakers Anne-Marie Knippels & Jorn Laponder

Kapelweg 7
3566 MK Utrecht
030 273 49 56

educatie@hetfiliaal.nl

Fotografie Remke Spijkers, Anne-Marie Knippels

Voorstellingsbeelden AUTSJ: Studio TOMIS

Ontwerp Flowdesign

Het Filiaal theatermakers wordt structureel gesubsidieerd door het Ministerie van OCW en de Gemeente Utrecht. En werkt in de provincie samen met Kunst Centraal.

